

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPL.140.13.2017

Warszawa, 20 kwietnia 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów **stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy:

- **o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk nr 1248).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

(-) Beata Szydło

Stanowisko Rządu
wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
cywilnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami
administracyjnymi
(druk sejmowy nr 1248)

I. Przedmiot projektu ustawy i istota projektowanych zmian

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk sejmowy nr 1248) zawiera propozycję zmian przepisów mających na celu umożliwienie osobom małoletnim udziału w charakterze publiczności w jawnych posiedzeniach sądowych w postępowaniu cywilnym i sądowoadministracyjnym.

Z uzasadnienia projektu wynika, że stanowi on realizację zawartego w petycji P9-23/16 postulatu zmiany art. 95 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 718, z późn. zm.) i umożliwienia obecności na posiedzeniach jawnych osób małoletnich.

Aktualnie obecność osób małoletnich na rozprawach i posiedzeniach jawnych jest możliwa wyłącznie w postępowaniu karnym. Stosowną regulację w tym zakresie zawiera art. 356 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem przewodniczący składu orzekającego (sędzia orzekający w składzie jednoosobowym) może zezwolić na obecność na rozprawie małoletnim oraz osobom obowiązany do noszenia broni.

W postępowaniu cywilnym i sądowoadministracyjnym na posiedzenia jawne (poza stronami i osobami wezwanymi) wstęp mają jedynie osoby pełnoletnie, o czym stanowią art. 152 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1822, z późn. zm.) i art. 95 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Autorzy projektu zwracają uwagę, że osoby małoletnie, mając prawo do wyrażania opinii, „powinny również mieć świadomość jak działa władza i posiadać własne poglądy na wszelkie tematy”. Umożliwienie udziału w posiedzeniach jawnych w charakterze publiczności będzie miało również walor edukacyjny i przygotowuje małoletnich do czynnego udziału w życiu publicznym.

II. Rozwiązania szczegółowe w projekcie

Proponowane w projekcie ustawy rozwiązania przewidują umożliwienie udziału małoletnim w posiedzeniach jawnych w postępowaniu cywilnym i sądowoadministracyjnym. Odpowiednie zezwolenie miałyby wydawać przewodniczący posiedzenia w formie zarządzenia, od którego przysługiwałoby odwołanie do sądu orzekającego. Nie wprowadza się jednocześnie dolnej granicy wieku, która uprawniałaby małoletniego do wstępu na posiedzenie, pozostawiając tę kwestię do decyzji przewodniczącego, który każdorazowo rozważałby, czy ewentualny udział takiej osoby nie zakłóci przebiegu posiedzenia albo nie narazi jej na demoralizację (z uwagi na treści prezentowane podczas posiedzenia). Dodatkowo autorzy projektu wskazują, że projektowane zmiany pozwolą na obecność podczas posiedzenia dzieci, którym rodzice nie byli w stanie zapewnić należytej opieki na czas swego stawiennictwa w sądzie.

III. Ocena proponowanych zmian.

Zasada jawności postępowania jest jedną z naczelných zasad wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 9 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.) stanowi konkretyzację ogólnej zasady jawności (jawnego rozpoznawania spraw) proklamowanej w przepisach prawa międzynarodowego, m.in. w art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. poz. 284 z późn. zm.), w art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. 1977 r. poz. 167), w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C z 26.10.2012 326, str. 391) oraz w art. 45 Konstytucji RP.

Zasada jawności wyrażona w art. 45 Konstytucji RP pozostaje w związku z wolnością słowa, wyrażoną w art. 54 Konstytucji RP, gwarantującą wolność wyrażania swoich poglądów, pozyskiwania i rozpowszechniania informacji oraz prawem do informacji publicznej, o którym stanowi art. 61 Konstytucji RP, przy czym tryb udzielania informacji publicznej określają ustawy.

Jednym z przejawów zasady jawności na gruncie postępowania cywilnego (a także postępowania sądowoadministracyjnego) jest możliwość wstępu na salę

rozpraw osób postronnych, niezaangażowanych osobiście w sprawę – publiczności, czy przedstawicieli środków masowego przekazu.

Niewątpliwie z punktu widzenia dobra wymiaru sprawiedliwości propozycje zawarte w projekcie należy ocenić pozytywnie, zwłaszcza, że w postępowaniu karnym funkcjonuje przepis umożliwiający wstęp na salę rozpraw osobom małoletnim nie tylko na rozprawę jawną, ale również prowadzoną z wyłączeniem jawności (art. 356 § 2 Kodeksu postępowania karnego). Przez lata funkcjonowania tego przepisu nie stwierdzono przypadków, aby obserwowanie posiedzeń negatywnie oddziaływało na osoby małoletnie.

Wydaje się zatem, że brak racjonalnych przesłanek, aby ograniczać osobom małoletnim obserwowanie postępowań cywilnych, a przynajmniej pewnych ich kategorii, zwłaszcza, że już w chwili obecnej wiele sądów i sędziów współpracuje z placówkami oświatowymi, poszerzając świadomość prawną młodzieży, także poprzez wizyty w sądach i na salach rozpraw. Niewątpliwie obserwowanie przez małoletnich przebiegu postępowania cywilnego czy sądowoadministracyjnego, mogłoby przyczynić się również do urealnienia obrazu sądów, często przez media ukazywanego w sposób daleki od rzeczywistości.

Pozytywnie należy ocenić także proponowane w projekcie pozostawienie decyzji o możliwości obecności osób małoletnich na posiedzeniu jawnym przewodniczącemu posiedzenia. Należy mieć bowiem świadomość, że sprawy cywilne mają szeroki zakres przedmiotowy i niekiedy ujawniane są w ich toku informacje, które nie powinny docierać do wiadomości osób trzecich, w tym zwłaszcza małoletnich.

Proponowane w projekcie rozwiązania przyczynią się do zwiększenia transparentności postępowań cywilnych i sądowoadministracyjnych.

Z przedstawionych wyżej względów Rada Ministrów opiniuje pozytywnie senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk sejmowy nr 1248).